

במחלקה לגאוגרפיה וסביבה

מרחיבים אופקים

המחלקה לגיאוגרפיה וסביבה באוניברסיטת בר-אילן היא מן המחלקות הוותיקות והמובילות בישראל. חברים בה אנשי סגל המתמחים במגוון הנושאים המייצגים את ייחודו של תחום דעת זה – מפגש בין הסובב הטבעי והאנושי והשימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים של חישה מרחוק ומערכות מידע גאוגרפיות שנועדו לבטאו.

במחלקה לומדים סטודנטים לתוארי בוגר, מוסמך ודוקטור במגוון תכניות ייחודיות המקנות כישורים להכרת המרחב הפיסי והיישובי ואת תפקידו של האדם בעיצובו. התכניות כוללות קורסים תיאורטיים ומעשיים ולצדם סיורי שטח, תיעוד וסקרים להמחשת החומר הנלמד ולניתוח תופעות במרחב.

תחומי ההוראה והמחקר

חברה, תכנון וסביבה

יישוב וחברה: המרחב היישובי העירוני והכפרי - התכנון, העיצוב ההתפתחות והתמורות. פרופ' עירית עמית-כהן, פרופ' מיכאל סופר, ד"ר אורית רותם, ד"ר ניר כהן.
גאוגרפיה כלכלית: חקר יחסי הגומלין בין תהליכים כלכליים, גלובליים, אזוריים ומקומיים ויחסם למרחב, פיתוח בעולם השלישי, סוגיות תחברתיות. פרופ' מיכאל סופר, ד"ר אורית רותם.
גאוגרפיה משפטית: גבולות, קרקעות ישראל ומעמדן הציבורי והחוקי. פרופ' יוסי כץ.
גאוגרפיה היסטורית: תהליכים היסטוריים בבניין ארץ ישראל, הבנתם, התפתחותם והשפעתם על המרחב לאורך זמן. פרופ' יוסי כץ.
גאוגרפיה של תכנון, שימור ופיתוח: מורשת תרבות, מורשת טבע ונופי תרבות, שילובם במרקמים בנויים ופתוחים ופיתוחם. פרופ' עירית עמית-כהן.
סוגיות של סביבה ומרחב יישובי: היבטים סביבתיים של המרחב הכפרי והעירוני, של תחבורה, חקלאות ותעשייה. פרופ' עירית עמית-כהן, פרופ' מיכאל סופר, ד"ר אורית רותם.
גאוגרפיה פוליטית ותרבותית: יחסי גומלין בין חברה, פוליטיקה וערכי תרבות וההשלכות על עיצוב המרחב. ד"ר ניר כהן.
גאוגרפיה עירונית: התפתחותן של ערים, יחסים בין ערים וסביבתן, הפריסה המרחבית, תכנון ועיצוב במרחב הפנים עירוני, חברה עירונית ומאפייניה, התנהגות הפרט במרחב העירוני, צריכה והגירה במרחבים עירוניים וביניהם. ד"ר אורית רותם, ד"ר ניר כהן.
תכנון וסביבה: משבר הדיור המתמשך, המחאה החברתית והרפורמות בחוק התכנון והבנייה תרמו לעליית חשיבותו של התכנון העירוני בישראל ובעולם. התמקדות בהיבטים הסביבתיים, החברתיים – תרבותיים, הכלכליים והפסיכולוגיים הקשורים בהתערבות האדם במרחב. נוסף על כישורים טכנולוגיים ויצירתיים, אנו מכשירים את הסטודנטים למודעות גבוהה לערכי התרבות, הסביבה ולצורכי החברה. ד"ר אדר' שלומית פלינט-אשרי.
כלכלה סביבה ומשאבי טבע: כלכלת הסביבה עוסקת בהבנת התהליכים הכלכליים והחברתיים שמובילים לשינוי האקלים ולבעיות סביבתיות אחרות מחד, ומציאת פתרונות שוק ופתרונות אחרים שיאפשרו צמיחה בת קיימא מאידך, תוך הכרה בחשיבות הסביבה ודאגה לניצול נכון של משאבי הטבע. ד"ר ענת צ'צ'יק.

נוף, אקולוגיה וסביבה

גאומורפולוגיה: הנוף הטבעי על פני כדור הארץ ועיצובו והאינטראקציה בין הנוף לצומח ולחי. פרופ' שרה פריאנטה.
גאולוגיה: כדור הארץ הדינמי – חומר ותהליכים; דגש מיוחד על מחקר של נופים ותהליכים וולקניים. פרופ' ישי וינשטיין.
תורת האקלים ומדעי האטמוספירה: תהליכים אטמוספריים וביטויים בשונות האקלימית במרחב ובזמן. פרופ' שלמה (סטיב) ברנר, פרופ' איתמר לנסקי.
תורת הקרקע: גורמי היווצרות הקרקע, תהליכי התפתחותה, תכונותיה והשתנותה בזמן ובמרחב. פרופ' שרה פריאנטה.
הידרולוגיה: תנועת מים עיליים ובתת הקרקע; במחלקה מושם דגש על הקשר בין מי תהום לגופי מים עיליים (ים, אגם, נהר). פרופ' שרה פריאנטה, פרופ' ישי וינשטיין.
איכות הסביבה: חקר פתרונות לבעיות סביבתיות, כגון זיהומי מים, קרקע ואויר, תוך התבססות על תיאוריות ומחקר במדעי הסביבה השונים. פרופ' שרה פריאנטה, פרופ' שלמה (סטיב) ברנר, פרופ' ישי וינשטיין.
אוקיאנוגרפיה: הרכב וזיהום מי הים, אקולוגיה ימית, אינטראקציה עם האטמוספירה ועם קרום כדור הארץ. פרופ' שלמה (סטיב) ברנר, פרופ' ישי וינשטיין.

חישה מרחוק ומערכות מידע גיאוגרפיות

מידע גאוגרפי, אפיון, ארגון מסד נתונים וניתוח: ניתוח יחסי גומלין בין תופעות גאוגרפיות באמצעות כלים של מערכות מידע גאוגרפיות וחישה מרחוק. פרופ' איתמר לנסקי.

כל אנשי הסגל משלבים סוגיות והיבטים סביבתיים במסגרת תחומי ההוראה והמחקר.

מה עושים עם גיאוגרפיה

הנושאים הנלמדים במחלקה לגאוגרפיה וסביבה מכשירים את בוגרי המחלקה לתחומי תעסוקה ועניין מבוקשים במערכות ציבוריות ופרטיות כגון: משרדי ממשלה (המשרד להגנת הסביבה, משרד הפנים ומנהל התכנון, משרד החקלאות, משרד התיירות), רשויות ציבוריות - השירות המטאורולוגי, השירות ההידרולוגי, מרכז מיפוי ישראל, מנהל מקרקעי ישראל, רשות הטבע והגנים - רשויות מקומיות ומועצות אזוריות, משרדי תכנון, מכוני מחקר, מוסדות הוראה, אתרי תיירות ומוסדות הנדרשים ליישומי מערכות מידע גיאוגרפיות (GIS).

10 סיבות מדוע ללמוד במחלקה לגאוגרפיה וסביבה באוניברסיטת בר-אילן

1. אנשי סגל מהמובילים בתחומם במחקר ובהוראה.
2. מחלקה המייצגת גישה רב-תחומית; מפגישה בין המדעים המדויקים למדעי החברה והתרבות ויוצרת היכרות רחבה עם המורכבות המאפיינת את המדעים השונים.
3. דגש לימודי ומחקרי על נושאי תכנון במרחב העירוני ובמרחב הכפרי, שטחים פתוחים, תשתיות ומרקמים בנויים.
4. דגש לימודי ומחקרי על נושאי סביבה: היבטים פיזיים, כלכליים, חברתיים, תכנוניים ותרבותיים; שינויי אקלים ורעידת אדמה; זיהום אוויר, קרקע, מים וים.
5. תוכנית ייחודית: מסלול המפגיש בין שימור, תכנון ופיתוח.
6. ריכוז ייחודי של חוקרים בתחום חקר התמורות במרחב הכפרי.
7. רכישת מיומנויות מתקדמות בתחומי החישה מרחוק ובמערכות המידע הגיאוגרפיות כולל מיומנויות נדרשות במסגרות עבודה, למשל, שימוש ב-AutoCAD.
8. העניין וההנאה הקיים בלימוד תחומי מקצוע מגוונים וההשתתפות בספורים, בסדנאות ובמעבדות המלווים אותם.
9. חוויה לימודית ומקצועית לצד מסגרת חברתית ואווירה משפחתית. מחלקה שדלתה פתוחה לכל המעוניין ללמוד, לחקור, לרכוש כישורים ולהכיר חוקרים וסטודנטים משוגעים לסביבה ותוהים למאפייניה ולתפקידו של האדם בעיצובה, בשינויים החלים בה ובצורך לשמרה.
10. תואר בגיאוגרפיה וסביבה מאפשר השתלבות בתעסוקה כבר לאחר תואר ראשון במוסדות ממשלתיים, מוסדות ציבור, רשויות מקומיות, מכוני מחקר ובשוק הפרטי.

אתר האינטרנט של המחלקה: <http://geoenv.biu.ac.il>

דף הפייסבוק של המחלקה: <https://www.facebook.com/geography.biu>

ניתן ליצור קשר בטלפונים הבאים: 03-5318340/1

כתובת דוא"ל: Geog.Dept@biu.ac.il